

Becsey Zsuzsa

Láncszemek

(Gulyás Tamás fotóiról)

„Amit emberek hoztak létre, azt az emberek mindig újra is alkothatták.”
(Walter Benjamin)

Előrebocsátok egy rövid kis történetet, ha úgy tetszik, vallomást, hogy ezáltal is személyesebbé tegyem a Gulyás Tamás fotóival való találkozást.

2007 októberében Tamás egy irodalmi (dokk.hu) honlapon keresett meg, nem volna-e kedvem lektorálni egy készülő kötetét. Két okból is felkeltette érdeklődésem, egyik, ki lehet ez a fiú, másik, miért éppen hozzám fordul egy ilyen kéréssel. Hogy ki lehet ez a fiú, aki műszaki-környezetvédelmi szakember és fotózik, hamarosan kiderült, biciklivel és egy hátizsákban mappával érkezett. (Különben Zalaegerszeg és Budapest között ingázik, egyik szülőhelye, másik a munkáé.) Ezen laza megjelenés láttán viszont egészen megkönnyebbültem. Beismerem, kissé tartottam attól, hogy egy öltönyös, szigorú úriemberrel lesz dolgom. S hogy miért éppen hozzám fordult, csupán sejteni vélem: szereteágazó alkotói múltam (képzőművészet, film, média) okán. Ma viszont mesék, versek írásával foglalkozom, ebben pedig, ilyen mód világra nyilván, éppen az első lépéseket teszem meg. Találkozásom fotóival tehát így indult. S ha már fotók, és ha már ketten dolgozunk, legyenek mellettük szövegek, versek is. Alkotói közegünk, arcunk valójában itt találkozott, s ötvöződött a munka során egybe. És ha már fotók-versek, tervezzük, szerkesszük is meg együtt! Így vállaltam el a könyv teljes tervezését, s született meg a *Láncszemek*, a munka folyamatában újabb és újabb kihívásokkal, izgalmakkal.

filmkockákkal álmodom.
iszom minden mozdulatot.
fények, hang, csönd, arcok.
mintha halkán beszélne. lassan forog.
egyre közelebb vagyok,
kimaradt sor -----
néha kiszáll az idő
távolodik,
nem kell levennem a zenét sem.
arcélén látatlan vezet,
a lent is már
fenn, testen múlt idő.
szép. végül nyitott ajtó bezár.
valóban csodában vagyok.

Lebontott falak, Buszra várva - Pécs / Gulyás T., Filmkockákkal álmodom – Becsey Zs.

Gulyás Tamás Láncszemei egy visszafogott, letisztult látásmódból körvonalazódnak, az alkotó mintha a dolgok egy-egy múlt, s egyben örökkévaló pillanatát rögzítené. Ez az eszköz (toll) egyik oldalon a fényképezőgép (szimbolikus, nem közvetlen Astruc-i „kamera töltőtoll” értelmezésben), tárgyának szubjektumával a fotóval, szomszédságában pedig mindjárt a valódi tollszem, a toll maga, mely tárgyának szubjektuma nem más, mint a fotók tükörszerű leképezéséből előtűnő szöveg, írás. Mindez nem egészen a filmes avantgárd elbeszélői módon megjelenítve, és mégis. Akár még innen is, ahogy szinte Truffaut mondaná: „szeretném, ha a filmet tátott szájjal néznék”. Igen (lefordítva), a néző-olvasó itt is kép és szöveg viszonyában akarva-akaratlan a könyv lapjaihoz van szegezve, mely szükségszerűen a

hagyományos fotó albumokhoz képest koncentráltabb figyelmet igényel. A nézőnek kissé meg kell dolgozni a befogadásért, ha valóban szeretne valamilyen szinten azonosulni. A könyv szerkezetében a kép-vers-szövegvezetés részei egy időutazással megvalósított, nem egészen hagyományos elbeszélői vonulatnak. S hogy nem filmről van szó, anyagszerűségében már csak nüansnyi különbség. „Nincsenek művek, csak szerzők vannak” – na ezen a „provokatív” francia szerzői elmélet vonalon (bármennyire is magaménak vallom), azért visszafognám magam. Mindent talán mégse... Gulyás Láncszemei: tartózkodóak, egyszerűek, dísztelenek. Mértéktartó színei a fekete-fehérből nyitnak kék és barnába, a hideg-meleg finom árnyalataiba, majd tárulkoznak ki egészen. A fotók az elhasznátltság, magatehetetlenség megidézésével a sorsszerű kivetettségben sem hivalkodóak, inkább visszafogott, mértéktartó távolságtartással sejtetnek. Például: málladozó bérház lebontott falai, az utcára kidobott, pusztulásra szánt tévével, dívánnyal, múlandóságával együtt is egy örökkévaló pillanatot idéz meg.

nem érzük el

hittük hogy lesz nekünk egy hely
ahová feszélyezetlen leülhetünk
kibonthatjuk a szendvicseket esernyőt
amibe majd összegyűjtjük a cseppeket
arcaink maradék fénysugarából
hogy eltehessük másnapra
de aztán csak jöttek a felhők
a nap égetett
mígnem összemosta
maradék emlékezetünket

Tengerparti részlet - Szopol, Bulgária / Gulyás T., Nem érzük el/ Becsey Zs.

Tamás arca tehát két, egymás távolságában is összenyugvó pont egyensúlya között talál kifejezésre, munkáiban kép és szöveg szervesen kapcsolódik egymáshoz. Utóbbi a vers és információ között mintegy folyamatos ívben kalauzolja a nézőt egy kitapintható világ misztikumába, legyen az egy impresszióból fogant jelenés, vagy időtlenségbe foglalt zárvány.

Néhány fotó a ready-made kontextusában szemlélve, például talált tárgyak, mint az imént idézett utcán landolt elhasznált tévékészülék vagy fotel is, megidézi azt az összefüggést, ahol a tárgy kiszakad eredeti használati környezetéből, más, többlet jelentéstartalommal telítődve. Majd reprodukálva a motívumokat ismét, mindig kicsit hozzáadva az alapgondolathoz, így tartalma fluktuálódik, formálódik, megtartva a hordozó eredeti jellegét, aspektusát.

Távolabb a fotók egy erotikus-transzcendens világba engednek, ahol a női test és a környezet egy tárgyiasságon túli elvontságban jelenik meg.

(Testünk homok)

Homokba fúrom (arcom), nem akarom látni éjszaka. Szemedben Hold súlya hullámok, lüktet már amikor hozzám sem ér. Lassan homokba zihál leheletem, hát ívén (nyelv) csigáz. Libabőr, egyszerre lágy és kemény, finom erős (ujjak) és a homok. (Köröm) alig érintve húz vonalat, egy-egy nagyobb hullám időnként kezemen áthalad. (Falaimon) tompa ütés sora lépcsőzik, váratlan lendület. Biztos kezeid közt ki-be mozdul (csípő), ütemes, folyamatos ájulás. Utolsó nyomok: egymásba ernyedve (testünk is homok).

Zsilipkapu - Zalaegerszeg, Gébárti-tó / Gulyás T., Testünk homok / Becsey Zs.

Egy másik ponton, kifejező, szinte szuggesztív gyermeki tekintet bír sajátos erővel.

A hosszú út ... (részlet)

Állok a töltésen.
Gyerekek alig térdnyi folyóvízben pancsolnak.
Lábszárunk combig fekete, kigatya s trikónyi helyen fehér.
Arcuk, karuk is fekete.
Van köztük meztelen, van ki bugyiban.
Labdájuk nincs, köveket hajigálnak be vízközépre,
s figyelik kié loccsan nagyobbra.
Lányok is vannak, némelyiken melltartó is,
vagy csak trikó.
Pokrócuk nincs. Szüleik sincsenek, ruháikat
valamelyik bokorban hagyták.

pirosvirág kékvirág lilavirág
fonj hajamba szivárvány pántlikát
égek szemem feketehajam lobogjon
hogyan szeretőm soha-soha el ne hagyjon

ha mégis úgy erdön-mezőn kóborlok
szenteltvízzel égből szálló esővel mosdok
amire lépek mind változzék át sziklává kővé
szeretőm boldogsága immár sose lehessen másé

Továbbmegyek. Erdőn túl illatos fák,
behunyom szemem, úgy szippantom be.
Sehol ember. Süt a nap, odébb már felhők.
Lépteim gyorsabbra szedem, még
nagyon hosszú út áll előttem.

Fiú - Eger / Gulyás T., A hosszú út / Becsey Zs.

Tamás különös érzékenységgel reflektál egy elhagyatott kapualj vagy egy öreg arc látványára, ezt a benyomást sajátos képösszemosással emeli át egy érzékfeletti dimenzióba, meglepően expresszív előadásban, ahol az ember szinte tárgyszerűen simul környezetébe, maga is annak szerves részévé válik. Ugyanitt, egy hármasképfeldolgozásban sajátos átlényegüléssel teremt meg a képek közegét, az összhangot egy kinyíló kapu múltat idéző hangulata teremt meg, melyen túl megelevenednek a titkok. Egy érzékeny, szavakkal nehezen megfogható, azonban vizualitásában könnyedén megjeleníthető belső világba enged pillantani, a félig nyitottság pedig sejtet. Nem mutat meg egészen. A kopott, egykori díszeit már csak felidéző nyitott kapu, azon túl az eleven udvar, kert, lombok, élővilág, múlt és jelen, élet és halál, fiatalság, remény, újjászületés, valamint az idő, öregség, mind elmúlást idéznek. Pontosan érezhető, átélhető ez a kettősség.

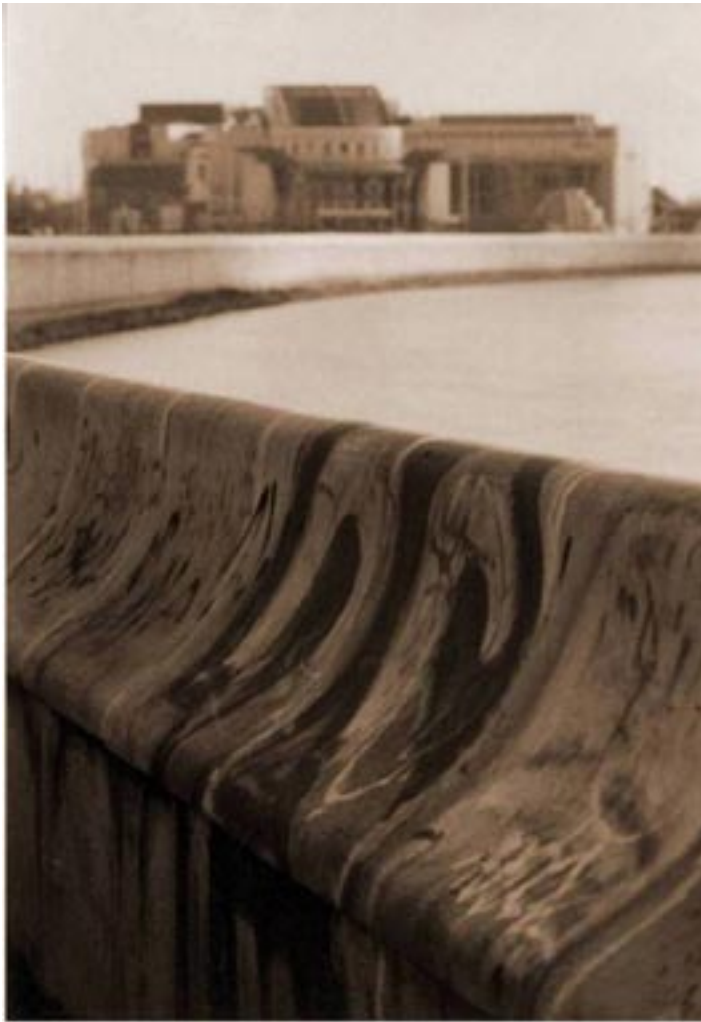
Az ide kapcsolódó, kissé impresszív, álomszerű elhomályosított képen a fehér folt valahol a küszöbön a szem fókuszpontjában felerősödik, s szinte túlvilági fénybe vezet a csend, némaságba. Ahogyan a fekete sziluettnben az apa körvonalazódik a kislánnyal, úgy idomul az időtlen külső térhez az ember is.

harangfény

haján mint titokmosolyú angyalé
fehértollpihék pihennek
koronát tart fejek fölé
láthatatlan becézésnek
kicsinyei cipőcskéit simogatva húzza
láncát egyensúlyozva --

Lány portréja- Eger/ Gulyás T., Harangfény /Becsey Zs.

test és folyó
 emelkedő ívben hajló hát
 korlát
 sima tapintás csúszik bőr
 alatt feszül izom
 ruharedők bújnak meg íz
 felszínén hullámfodor
 mederben feszül fény
 formák közt egyensúly
 zár

Nemzeti és MŰPA képe - Budapest /Gulyás T. , Becsey Zs.

Ha pusztán néhány szóban összegezném Gulyás Tamás Láncszemeit:

Hiány, elkoptatott múlt, emlékezés,
 remény,
 keretből kicsúszott idő.

(becsey zsuzsa)

2008. július 7. Budapest - Zalaegerszeg